

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Біди Олени Анатоліївни про дисертацію КОЛОСОВОЇ СВІТЛАНИ ВІКТОРІВНИ «Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Сьогодні в українському суспільстві найактуальнішим залишається питання про конкурентоспроможність спеціалістів в умовах ринкової економіки і глобалізації суспільства. Успіх розв'язання зазначеної проблеми покладається на працівників освітньої сфери, бо саме від компетентності педагога залежить формування конкурентоздатності, ключових компетентностей дітей, їх спроможності увійти у світовий глобальний простір. Дошкільна освіта є першою вихідною ланкою безперервної освіти. У цьому зв'язку в сучасній національній освіті існує потреба в узагальненні й систематизації досвіду, вирішення проблем, що виникли на шляху розвитку вітчизняної дошкільної освіти, теоретичного осмислення здобутків дошкільної освіти, традицій, тенденцій, закономірностей, що допоможе усвідомити її значення, неперервність, глибоко проникнути в її сутність, мету, зміст і форми організації.

Суспільство підвищує вимоги до соціально-професійного розвитку вихователя. Тому, досліджувана Колосовою Світланою Вікторівною проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки – є досить важливою і актуальною в процесі реформування сучасної системи освіти.

Дисертація є складовою частиною наукової проблеми Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (протокол № 1 від 29 серпня 2013 р.). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 6 від 29.01.2013 р.) та погоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 28.05.2013 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом і в цілому не викликає сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, 3-ма розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Світлана Вікторівна на високому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, визначила мету, завдання, методи дослідження.

Не викликає сумніву чітка структура дисертації, усі частини якої спрямовані на досягнення поставленої мети. План роботи логічний і послідовний, простежує проблему формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження і його висновків обумовлені теоретико-методологічними позиціями, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку.

Відповідно до мети дисертаційної роботи визначено її завдання, для реалізації яких автором проаналізовано значний масив наукової, навчально-методичної літератури. Принагідно відзначити вміння автора узагальнювати й систематизувати дослідницький матеріал. Вражає фактологічна насиченість змісту дисертації, побудованій на потужній джерельній базі.

Об'єкт і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи.

Дисертацію презентує високий рівень наукової новизни, де автором

- *уперше* визначено та обґрунтовано сутність поняття «індивідуальний стиль професійної діяльності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку»; обґрунтовано та експериментально перевірено технологію формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку, якою передбачається врахування зовнішніх і внутрішніх ресурсних можливостей особистості в процесі реалізації мотиваційно-ціннісний, організаційно-підготовчого, змістовно-процесуального, рефлексивно-корегувальний етапів процесу формування досліджуваного феномену;

- *виявлено й обґрунтовано* найбільш ефективні індивідуальні стилі професійної діяльності вихователя та умови їх формування;

- *уточнено*: компоненти індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів ДНЗ в процесі фахової підготовки та їх зміст, основні поняття: «стиль», «стиль професійної діяльності», «імідж», «індивідуальний стиль професійної діяльності»; критерії, показники та рівні сформованості індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів ДНЗ;

- *дістали подальшого розвитку* форми, методи і засоби реалізації основних етапів здійснення технології формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Не викликає сумніву практичне значення одержаних результатів дослідження, яке полягає

- в розробленні спецкурсу «Формування індивідуального стилю професійної діяльності у майбутнього вихователя» та методичних рекомендацій до його викладання;

- характеристиці рівнів сформованості індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку, що дозволяє критично оцінити практику професійної підготовки в педагогічних працівників

навчального закладу, з метою посилення її аксіологічної та особистісної спрямованості; визначені методичних рекомендацій до застосування форм і методів формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в процесі фахової підготовки;

– апробації технології формування індивідуального стилю професійної діяльності вихователів дітей дошкільного віку, яка успішно пройшла апробацію, що дає можливість її широкого застосування в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти.

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовній джерельній базі. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях.

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертації, а 17 публікацій автора з достатньою повнотою відображають основні положення й висновки дисертації, праці цілком відповідають встановленим вимогам.

Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Шляхом наукового узагальнення автором визначено особливості формування індивідуального стилю професійної діяльності вихователя; схарактеризовані різні стилі педагогічного спілкування, стилі взаємодії педагога до вихованців, типи індивідуальних стилів професійної діяльності сучасного педагога; визначено чинники, що впливають на формування стилю педагогічної діяльності; розкрито поняття «індивідуальний стиль професійної діяльності».

Проаналізовано чинники, що впливають на формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя в процесі фахової підготовки.

Виділено критерії та показники сформованості індивідуального стилю професійної діяльності вихователів дітей дошкільного віку.

Здійснено діагностику сформованості індивідуального стилю майбутнього вихователя у процесі професійної педагогічної підготовки; розкрито основні питання організації та проведення педагогічного експерименту.

Цінним є те, що порівняльний аналіз результатів, отриманих на контрольному етапі експериментальної роботи, підтвердив ефективність упровадженої технології формування індивідуального стилю професійної

діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки на основі ресурсного підходу.

Проаналізовані теоретичні конструкти підготовки майбутнього вихователя вможливили уточнення авторського підходу до створення індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів у дошкільному навчальному закладі на основі методологічних концептів.

Виклад матеріалу в науковій роботі логічний та послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Для тексту дисертації характерними є змістова завершеність, цілісність і зв'язність, вміле апелювання фактами. Зміст автореферату ідентичний до основних положень дисертації. Таким чином, можна з впевненістю сказати, що автор дослідження має нестандартне мислення і вміє самостійно працювати, аналізувати та узагальнювати накопичений матеріал, робити самостійні висновки.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Високо оцінюючи дисертацію, вважаємо за доцільне висловити окремі міркування, що виникли в процесі рецензування роботи й вимагають окремих уточнень і пояснень.

1. На с. 69-70 роботи дисертантка надає характеристику здібностям. На наш погляд, було б краще більш предметно показати роль здібностей у процесі формування саме індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя в процесі фахової підготовки.

2. На с. 68 роботи автором розглянуто види здібностей (спеціальні та загальні) і стверджується, що «На тлі загальних саме педагогічні здібності є тими спеціальними здібностями, що необхідно розвивати та вдосконалювати у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів для формування, зокрема, їх індивідуального стилю педагогічної діяльності». На нашу думку, варто було б ширше надати характеристику загальним та спеціальним здібностям та зробити порівняльний аналіз.

3. У додатках бажано було б представити більше навчально-методичних матеріалів, які були підготовлені здобувачем та використані у процесі експерименту.

4. Приведені на с. 30-31 визначення індивідуального стилю педагогічної діяльності краще було б подати у вигляді порівняльної таблиці із конкретизацією спільних і відмінних позицій.

5. На с. 43 поняття «стиль» майже ототожнюється з поняттям «педагогічна майстерність», але наведені у тексті дисертації визначення свідчать про дещо різне семантичне наповнення зазначених термінів.

6. Для роботи подекуди характерна описовість, фрагментарність. Дисертаційна робота місцями переобтяжена складними синтаксичними конструкціями, що утруднює розуміння тексту, а також у роботі зустрічаються технічні огріхи та пунктуаційні помилки.

Водночас вважаємо, що вказані зауваження та побажання мають дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дослідження Колосової Світлани Вікторівни.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів».

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота Колосової Світлани Вікторівни «Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19.08.2015 р. та за № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор – Колосова Світлана Вікторівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор
кафедри початкової освіти Черкаського
національного університету
імені Богдана Хмельницького

О. А. Біда

Підпис О.А. Біди завіряю.

Учений секретар Черкаського національного
університету імені
Богдана Хмельницького, кандидат
економічних наук, доцент

Н. О. Андрусяк